Ⴓცნობი ავტორი

მეტყუელთა მიმართ, ვითარმედ: „სულნი კაცთანი პირველვე იყვნეს ჴორცთასა“*

Ⴊოცვისა ყოფად ჩემთჳს ვევედრები ყოველთა, რომელთაცა სახელისა მიმართ Ⴕრისტჱსისა სახელის-დებითა მოუგიეს წარჩინებული საქადულობაჲ და წოდებულ არიან ნამდჳლვე ახლისა სახელითა, ვითარცა იტყჳს მის ძლითი წინაჲსწარმეტყუელებაჲ და ვითარცა სამოსლითა რაჲთამე ბრწყინვალითა გარეშეცვულ არიან შუენიერებითა მისითა და არა რომლითა სახითა თავს-იდებენ შეცვალებითსა თანა-წარსლვასა სულიერისა მოძღურებისასა და არცა ქუეყანით მჴმობელ არიან, არცა მოსურნე **Ⴀგარის** ვისმე **მეგჳპტელისა** დამტევებელნი **სარრაჲნი**, რომელთაგან პირველი იგი გარეშესა სიბრძნესა, ხოლო მეორე საღმრთოსა და ნეტართა მამათა ჩუენთა თანა სახლეულსა საკუთარსა და Ⴆეცით გარდამოსრულსა მას დაჰსახვენ, რაჲთა ესრეთ რაჲ ერთ ვიყვნეთ ჩუენ, ყოველნივე ასონი Ⴄკლესიისანი, ურთიერთას შევიწყუნეთ და შევინაწევრნეთ საუფლოჲსაებრ ლოცვისა და სათნო-ყოფისა და თავად მოვიგოთ თავადი მწყემსთ-მთავარი Ⴕრისტე.

2. Ⴞოლო ვინაჲთგან შურითა ეშმაკისაჲთა სიკუდილი შემოვიდა სოფლად, უწინარეს გრძნობადისა საცნაური, და თითოეული თავისა თჳსისა თანა ეძიებს, არა Ⴈესუ Ⴕრისტეს თანა სარწნავად შემრაცხველი კეთილად მსახურებისაჲ, და მგელნი მძიმენი, ცხად არს, ვითარმედ წინამძღუარნი წვალებათანი განჰრყუნიან Ⴄკლესიასა და მბრძვანან ჩუენ გარეშისა სიბრძნისა, აზნაურებისა და სიმარტივისა ჩუენ შორის შემოღებითა და სახელის-დებითა მორწმუნედ წოდებისაჲთა, ტყავითა ცხოვარისაჲთა შეუმოსიეს მგელნი, რომელნი ტაბლასა Ⴕრისტესსა ეზიარებიან და ტაბლასა ეშმაკთასა, რომელთათჳს ფრიადცა სამართალ არს ჩემდა, რაჲთა სულს-ვითქუმევდე მათ ზედა, ხოლო განვაკრძალებდე ეზოსა ჩუენისათა, ნუ სადა იქმნეს ვინმე მათგანი განსაჭრელ მჴეცთა.

Ⴜინაჲცა მე სხუათა უკუე ჟამისად თანა-წარვჴდები, ხოლო გამოძიებასა ვჰყოფ მათ თანა, რომელნი **Ⴎითაღორაჲს** და **Ⴎლატონისთა** განცხადებულად წინა-განმაწყობენ ჩუენ სჯულთა, და დარღუევად მოსწრაფე ვარ აღმლურეულისა მის ნაღუარევისა, რომელი იღუწის წარრღუნასა წმიდისა მის სამოციქულოთა წყაროს თუალისასა მსგავსად მათსა, რომელნი ღჳნოსა განჰმზადებენ წყლითა და სახელითა მეცნიერებისაჲთა სილაღით აღდგებიან წმიდათა Ⴄკლესიათა ზედა, რომელნი სოფლისა და ჴორცთასა პირველ-ყოფასა ზღაპრის-მეტყუელებენ სულთასა: «და ნაცვალად მცოდველობისა მათისა საკრველად მიეცნესო მათ ჴორცნი, რაჲთა ვითარცა საპყრობილესა წყუედეულთა კუალად შეიყუარონო აღსლვაჲ მუნვე, სადაჲთ-იგი ცოდვისათჳს დამოცვივეს».

3. Ⴀწ უკუე მთნდა მე, ამათისა მხილებისა მნებებელსა, რაჲთა ბუნებითთა გულის-სიტყუათა მიერნი უკუე გამოსაჩინებელნი მათთჳს მოსწრაფეთა მათ დავუტევნე, ხოლო საღმრთოჲ Ⴜერილი კეთილად მსახურებისა სჯულთა თანა-მოსაჯულად ვიჴუმიო, და განჩინებითა Ⴋამათაჲთა განმტკიცებულ ვყო მხილებაჲ მათი და ესე ვყო ბრძნისა სჯულის-მდებელისა, ხოლო უფროჲსღა მის შორის ესრეთ მეტყუელისა რწმუნებითა, ვითარმედ: «ჰკითხე მამასა შენსა და გითხრას შენ მოხუცებულთა ყოველთა და გაუწყონ შენ».

Ⴞოლო შეუდგს პირველ-მყოფობისა სულთაჲსა განჩინებასა სიტყუაცა კუალად-გებისაჲ, რომელი-იგიცა უცხოდ გამოვაჩინოთ წყაროთა ცხორებისათა, რამეთუ: ერთისა და მისვე ბოროტად მსახურებისა ძირით აღმოსრული მორჩი არს უღლეულობაჲ ესე **ელლინებრივთა** სჯულთა უსჯულოებისაჲ, რომელთა შორის პირველ მოიჴსენებოდედ პირველ-მყოფობისა სულთაჲსა ზღაპრებრივი თხზულებაჲ და იგი

* ლიტერატურული ძიებანი, ეძღვნება აკად. Ⴘ. Ⴗარამიძეს, თბ., 1983. Ⴂვ. 262-278. Ⴒექსტი თარგმნილია Ⴜ̃ა არსენ იყალთოელის მიერ; დასაბეჭდად მოამზადა ივანე ლოლაშვილმა.

წინა დაიდებოდედ უპირატესად ღუაწლად სიტყუასა ჩუენსა. Ⴘემწედ მოქმედებითა Ⴕრისტესითა, რომლითა კადნიერებით განჰრყუნიან იგინი საღმრთოთა სიტყუათა და თჳთ უნებლიედ აღიარებენ ამათ პირთათჳს აღწერილთა მათთა შინა, ვითარმედ ყოვლად-ყოვლითურთ უცხონი არიან ვიდრე საეკლესიოჲს მოცემისაგან.

4. Ⴞოლო დასაბამად იტყჳს: «დაბადებაჲ დავაფუძნოთ კაცისაჲ», რამეთუ: «შექმნა, — იტყჳს, — Ⴖმერთმან კაცი და შთაჰბერა მას სული ცხოველი»(შესქ.2,7), ხოლო შთაბერვაცა მას უგამოცდილესნი Ⴏამათანი და **Ⴃიდჳმოს** სულისა ძლითსა სიტყუასა შინა საღმრთოდ იტყჳს «სულად დაბადებულად სულისა ჩუენისად». Ⴀწ უკუე უკუეთუ შემდგომად წინადაწესებულისა მის შესაქმისა ჴორცთაჲსა სულისა მიერ Ⴋჳსისა არს ყო Ⴖმერთმან კაცობრივი სული, სადაღა დაუშთების სული ამისსა თქუმასა, ვითარმედ: «პირველ სადამე მცოდველი და ვნებული ჴორცთა მომართ გარდამოავლინა იგი და, ვითარცა საკრველნი რაჲმე, სატანჯუელად მოუღონნა ესენი»? ხოლო ვითარ აკურთხა Ⴖმერთმან და თქუა: «აღორძნდით და გამრავლდით»(შესქ.1,28)? რამეთუ არა-სახიერისა საქმე არს, რაჲთა განმრავლებაჲ ენებოს ზეცით გარდამოვრდომილთაჲ და რამეთუ წყევისა და არა-კურთხევისასა არს ესე სახელსა. Ⴀნუ ვითარ ცხორებაჲ უწოდა Ⴖმერთმან დედაკაცსა, მოსრულსა სიკუდილად და დაფლულსა ჴორცითა მათისა? და ვითარ კუალად კურთხევისა კერძოდ განიჩინოს შვილ-მრავლობაჲ, რომელსა-იგი მიმთხუეულნი წმიდანი წყევისა და ყუედრებისა ღირსად ჰგონებენ საქმესა უშვილოებისასა?

Ⴐამეთუ **Ⴄვა** შვა რაჲ, არა უბადრუკებაჲ მისცა შობილსა მას, რამეთუ ჴორცთა მომართ ვითარ დამოვარდა, არამედ უფროჲსღა შობასა ზედა ქებისა მეტყუელ იქმნა შემოქმედისა, მეტყუელი: «მოვიგეთ კაცი Ⴖმრთისა მიერ»(შესქ.4,1).

Ⴃა **სეითის** შობაჲ თქუა, რამეთუ: «აღმიდგინა მე Ⴖმერთმან თესლი სხუა ნაცვალად **Ⴀბელისსა**, რომელი მოკლა **Ⴉაენ**»(შესქ.4,25). Ⴞოლო დაცემასა ზედა სულთასა სიხარული უეჭუელად უღირსი არს სჯულის-მდებელისა აღმწერელობისაჲ.

Ⴞოლო ეგოდენ და ეგევითარად **Ⴀბრაამ** Ⴖმრთისა მიმართ დრტჳნვით მწუხარე არს და იტყჳს: «Ⴋეუფეო, რაჲ მომეც მე, რამეთუ

მე ესერა წარვწყმდები უშვილოჲ»(შესქ.15,2), და ეგოდენთა მათ აღთქუმათა ღმრთისათა ურგებად განასაზღვრებს უშვილოებასა შინა, რამეთუ უკუეთუმცა დაცემა სულთა იყო სიმრავლე შვილთაჲ, არამცა უმეცარ იყო იგი, რომლისაგან არარაჲსა დაფარვა აღუთქუა Ⴖმერთმან.

Ⴞოლო კუალად **სარრაჲსთჳს** იტყჳს Ⴖმერთი: «ვაკურთხო უკუე იგიცა და მოგცე შენ მისგან შვილი»(შესქ.17,16), რომელისა შობასა ზედა მოხარული იტყოდა: «საცინელ მყო მე Ⴖმერთმან, რამეთუ: ვისმცა ესმეს, ჩემ თანა უხაროდეს»(შესქ.21,6).

Ⴃა **Ⴈსმაილისთჳს** იტყოდა Ⴖმერთი: «ვაკურთხო იგი, განვამრავლო იგი ფრიად»(შესქ.17,20). Ⴃა დაღათუ ბარბაროზსა ნათესავსა ეგულებოდა მისგან შობილ-აღდგომაჲ, არამედ ეგრეთცა შობაჲ კურთხეულადვე გამოაჩინა.

Ⴃა **Ⴈსაკ Ⴐებეკაჲს** ბერწობისა დაჴსნასა ლოცვით ითხოვდა Ⴖმრთისაგან და შეისმინა მისი Ⴖმერთმან(შესქ.25,21-26).

Ⴞოლო არასრულ ჰყოფს ვითარ სახედცა მთხოველთა თხოვასა Ⴖმერთი, რამეთუ: «ითხოვთო, — იტყჳს, — და ვერ მიიღებთ, რამეთუ ბოროტად ითხოვთ»(იაკ.4,3). Ⴃა არამცა შეესმინა, უკუეთუმცა შვილიერებისა მიერ ზეცით გარდამოვრდომასა მლოცველ ყოფილიყო სულისასა.

საწყალობელად უკუე და **Ⴐაქილცა** ესაჯების **Ⴈაკობს**: «მომცენ მე შვილნი, უკუეთუ არა, აღვესრულო»(შესქ.30,1), რომლისა მიმართ იტყჳს მამათმთავარი: «ნუ ნაცვალი Ⴖმრთისაჲ ვარ მე, რომელმან ბერწ გყონ»(შესქ.30,2). Ⴐამეთუ ამისი უჴმდა მას თქუმაჲ: «არა კეთილ არს შვილთა სხმაჲ, რაჲთა არა გარდამოცჳვენ სულნი». Ⴂარნა იგი შვილიერ რაჲ იქმნა, იხარებდა და კუალად იტყოდა: «შემძინენ ძე Ⴖმერთმან სხუაცა»(შესქ.30,24). Ⴐომლისათჳს **Ⴀვნანცა** მოკუდების, რამეთუ ცუდად დაუტევა თესლი ქუეყანად(შესქ.38,9). Ⴃა სჯულის-მდებელი აღუთქუამს **Ⴈსრაელსა**: «უკუეთუ დაივანნე მცნებანი Ⴓფლისანი, არა იყოს უშვილოჲ შენ შორის, არცა — ბერწ»(II შჯ.7,14).

Ⴃა რად საჴმარ არს თქუმად, თუ ვითარ **Ⴀნნა** შეშჭუოდა Ⴖმერთსა და თუ ვითარ მირაჲ-ემთხჳა თხოვათა(I მეფ.1,5-8)? მოცემული იგი ნაცვალად მისცა მომცემელსა სამადლობელად. Ⴄსევითარივე არს სიტყუაცა იგი, ვითარმედ: «აჰა სამკჳდრებელი Ⴓფლისაჲ — შვილ-

ნი»(ფს.126,3), და «ცოლი შენი ვითარცა ვენაჴი მსხმოჲ, და ძენი შენნი ვითარცა ახალნერგნი ზეთის-ხილისანი»(ფს.127,3) და «უბანნი ქალაქისანი აღივსნენ ყრმათა და ქალთა მომღერალთა მიერ»(ზაქ.8,5).

Ⴞოლო **Ⴄლისაბედ** იტყჳს, რამეთუ: «ესრეთ მიყო მე Ⴓფალმან დღეთა ამათ, რომელთა მოხედნა მოსპოლვად ყუედრებაჲ ჩემი კაცთაგან»(ლუკ.1,25). Ⴐომლისა ესმა გარემოჲს მკჳდრთა, ვითარმედ: «განადიდა Ⴓფალმან ყოფად მის თანა და იხარებდეს მის თანა»(ლუკ.1,58). Ⴀწ უკუე გან-სადმე-დიდნების ვინმე ღმრთისა მიერ შემწყნარებელი შობისაჲ; ხოლო არამცა იყო ესე, უკუეთუმცა მიზეზ დასჯილებისა შობილთაჲსა იქმნებოდა შობაჲ. «მის თანა იხარებდესო», – იტყჳს. Ⴀრა რამეთუ წინაჲსწარმეტყუელი ეშვა, რამეთუ სადაჲთ უწოდეს ესე, არამედ რამეთუ ლიტონისა ყრმისა იქმნა დედა, რომელი სიხარულსა თანა დედისა მისისასა ჰკრთებოდა მუცელსა შინა მისსა.

Ⴞოლო **Ⴀბიმელიქს** ზედა განრისხნა რაჲ Ⴓფალი, დაჴშა ყოველი საშოჲ სახლსა შინა მისსა(შესქ.20,18). Ⴃა კუალად ულმრთოთათჳს თქმულ არს, ვითარმედ: «ნაყოფი მათი ქუეყანისაგან წარსწყმიდო და თესლი მათი – ძეთა კაცთაგან»(ფს.20,11), რომლისა მსგავს არს იგიცა, ვითარმედ: «მიეც მათ, Ⴓფალო, რაჲ მისცე მათ; მიეც მათ საშოჲ უშვილოჲ და ძუძუნი ჴმელნი»(ოსე.9,14).

Ⴐომელნი უკუეთუ სახისმეტყუელებით ოდენ გულის-ჴმა-ყვნეს, ცალიერ იყვნენ ყოველნივე თხრობანი Ⴜერილისანი და არავინ კაცი მითუალულ იქმნეს შობილთად კაცთაგან, რაჟამს შეუწყნარებელ იყოს უწყებაჲ შობათა მათთა თხრობისაჲ, ვინაჲთგან საღმრთოჲცა Ⴋოციქული სახისმეტყუელებდეს სიტყუასა Ⴜერილისასა; არა დაარღუევს მატიანესა თხრობისასა, არამედ მაგალითსა მოიღებს საქმეთა ჭეშმარიტებით ქმნულთაგან, მჩუენებელი მსგავსებასა ურთიერთასსა, ვითარ-იგი ცხად-ჰყოფდა მეტყუელი: «და ესე უკუე სახენი შეემთხუეოდეს მათ, ხოლო დაიწერა სჯულის სადიდებლად ჩუენდა»(I კორ.10,11); რომელსა კუალად იტყჳს უცხადესად-რე, ვითარმედ: «ესე სახენი ჩუენთჳს მოიჴსენნეს, რაჲთა არა ვიყვნეთ ჩუენ გულის-მთქუმელ ბოროტისა, ვითარცა იგინი გულის-მთქუმელ იყვნეს»(I კორ.16,6).

5. Ⴀმათ თანა ესეცა განვიხილოთ, თუ ვითარ ეძვინებოდა Ⴜმიდათა სიკუდილი და დაჴსნაჲ და

ხრწნილებაჲ ჴორცთაჲ.

Ⴐამეთუ დასჯად უფროჲს ვიდრელა დასჯისა დაჴსნათ ჩანან იგინი შემრაცხველად სიკუდილისა და რამეთუ Ⴐომელმან-იგი დასაბამსა დაბადა კაცი და მისცა მცნებაჲ პატიჟად გარდასლვისა, მეყსეულად განსაზღვრა სიკუდილი, ჰრქუა რაჲ: «რომელსა დღესა სჭამოთ მისგან, სიკუდილითა მოჰკუდეთ»(შესქ.2,17). Ⴓკუეთუ სატანჯუელად მოპოვებულნი საკრველნი არიან ჴორცნი, რაჲსათჳს პატიჟად დასდვა მცოდველთა სიკუდილი მათი? რამეთუ უფროჲსღა წინააღმდგომსა ამისსა ულირდა ქმნაჲ და განგრძობაჲ საპყრობილესა შინა ცხორებისა მათისა დღეთაჲ! Ⴞოლო ვითარმედ გრძნობადსა სიკუდილსა იტყჳს, ცხად-ჰყოფს სიტყუთა ამით, ვითარმედ: «მიწა ხარ და მიწად მიიქცე»(შესქ.3,19). Ⴃა საქმე შეუდგა ქადებითა თქუმათა სიკუდილითა **Ⴀდამისითა**, რომლისაგან გამოჴსნითა Ⴕრისტესმან აღდგომა მოგუანიჭა ჩუენ, რომელსა-იგი **Ⴉორინთელთა** მიმართ მიმწერელი დიდი **Ⴎავლე** ჴმობს, რამეთუ: «ვინაჲთგან კაცისა მიერ იყო სიკუდილი, კაცისა მიერვე იქმნა აღდგომაჲ მკუდართაგან», რამეთუ: «ვითარცა **Ⴀდამის** მიერ ყოველნი მოვსწყდებით, ეგრეთვე Ⴕრისტეს მიერ ყოველნი ცხოველ ვიქმნებით»(I კორ.15,21-22).

Ⴞოლო უკუეთუ საკრველნი და სატანჯუელნი არიან ჴორცნი, ვიიძულები თქუმად, ვითარმედ: «ავნო მოსლვამან Ⴕრისტესმან, კუალად აღმადგინებელმან ჴორცთა ჩუენთამან და კუალად დამსხმელმან მათ საკრველთამან, რომელთაგან სიკუდილსა დაეჴსნეს». Ⴚალიერ სამე ქებაჲ მოციქულთაჲ! Ⴚალიერ სარწმუნოებაცა ჩუენი Ⴋაცხოვრისა ჩუენისა Ⴀღდგომისა მიმართ, სიტყჳსა ამისებრ სავნებელად ჩუენდა გამოჩინებული: «რომელმან აღადგინნესო მოკუდავნი ჴორცნი ჩუენნი, და დაუჴსნელ ყვნეს უხრწნელებისა მიერ», რამეთუ: «უჴმს მოკუდავსა ამას შემოსად უკუდავებაჲ» და რამეთუ: «არა ვეძიებო, – იტყჳს, – განძარცვასა, არამედ შემოსასა»(შდრ.: I კორ.15,53-54).

Ⴀრამედ ჩუენ წინამდებარისავე მიმართ მივიქცეთ.

6. Ⴕველის-მოქმედ სადმე ექმნა **Ⴉაენ Ⴀბელს**, რამეთუ განჴსნა იგი საკრველთაგან(შესქ.4,8). Ⴅითარ უკუე Ⴖმერთმან ტკივნეულმან მართლისათჳს მრისხანედ ტანჯა კაცის მკლველი იგი? ანუ ვითარ კუალად ჴორცითა მისცვალა **Ⴄნოქ** სასყიდელად მიმცემელმან მათთჳს,

რომელთა მიერ სათნო ეყო ჴორცთა დაუჴსნელობისაგან(შესქ.5,24)? ხოლო სტანჯვიდა რაჲ უღმრთოთა, წყლითრღუნასა რაჲსათჳს **Ⴌოვე** განარინა(შესქ. Ⴇ.7-8)? რამეთუ უჴმდა მისი ვიდრემე განჴსნაჲ ჴორცთაგან სიკუდილისა მიერ, ხოლო მათი სიცოცხლისა მინიჭებაჲ უკუეთუ სატანჯუელად წყუდეულ იყვნეს საპყრობილესა შინა.

Ⴐამედ **Ⴀბრაამსცა** აღუთქუა მეტყუელმან Ⴖმერთმან: «ხოლო შენ წარხვიდე მამათა ყოველთა მიმართ განზრდილი სიბერითა კეთილითა»(შესქ.15,15). Ⴂარნა ცუდად სადმე მისცა დაყოვნებაჲ ჴორცთა შინა, რამეთუ ადრე ჯერ იყო მიმადლებაჲ მათგან განჴსნისაჲ, უკუეთუ განსაპატიჟებლად შეკრულ იყო ჴორცთადა. Ⴞოლო სიკუდილისაგან შეშინებული **Ⴀბრაჰამ** დად უწოდდა ცოლსა და ტრფიალთა მიმართ განსცემდა(შესქ.12,11-20). Ⴍჴმდა უკუე შეურაცხისყოფაჲ **Ⴄგჳპტელთაჲ** და ქველის-მოქმედად შერაცხვაჲ მკლველთაჲ, რომელნი დასჯილებისა მისისა საპყრობილით განათავისუფლებდეს მას.

Ⴀნუ რაჲ დიდ იქმნა მსხუერპლად მიგურაჲ Ⴖმრთისაჲ **Ⴈსაკისი**(შესქ.22,1-13), უკუეთუ ბოროტ არს სიცოცხლე ჴორცთა შინა და დაჴსნა მისი არს სიკუდილი? გარნა რაჲსათჳს შემდგომად ფრიადისა სიბერისა აღსრულებულსა **სარრას** ჰგოდებდა და ეტყებდა(შესქ.23,2), რამეთუ მოძულისაჲ იყო საქმე ესე? რაჲთამცა ენება მისი მერმეცა პყრობილობაჲ ჴორცთა შინა?

Ⴃა **Ⴈსაკ** ეტყებდა დედასა თჳსსა, ვიდრე მოყვანებადმდე **Ⴐებეკაჲსსა**, რომელმან უგულებელს ყოცა სიკუდილი შეშინებულმან **ფილისტიმელთაგან**(შესქ.26,7). Ⴐამედ ესევე ჰხედვიდა რაჲ ძმისა მიმართ მკლველებრივობასა **Ⴄსავისსა**, **Ⴘუამდინარედ** წარავლინა **Ⴈაკობ**, რაჲთა არა სიტყჳსაებრ თქუენთა ქველყოფილი განიჴსნას ჴორცთაგან(შესქ.27,41-44). Ⴞოლო დიდსა რასმე ბოროტსა იტყოდა იგი ამას: «ნუ სადა უშვილო ვიქმნაო თქუენ ორთაგანვე ერთსა შინა დღესა»(შესქ.27,45). Ⴐამედ **Ⴘუამდინარით** აღმოსრულიცა **Ⴈაკობ** ჴმობდა Ⴓფლისა მიმართ: «განმარინე მე ჴელისაგან **Ⴄსავისა**, ძმისა ჩემისა, რამეთუ მეშინის მე მისსა, ნუ სადა მოვიდეს და მომკლას მე და დედაჲ შვილთა თანა»(შესქ.32,11). Ⴃა არცა რაჲ სიკუდიდ-საგონებელსა მას ზედა შემთხუევასა **Ⴈოსებისსა** პოვა ნუგეშინის-ცემაჲ და შიშითა სიკუდილისა მისისაჲთაცა მარადის თავისა თჳსისაგან განუშორებელად იპყრა **Ⴁენიამინ**(შესქ.43,29-34). Ⴃა ფარაოს მიმართ მცირე წელიწდეულობასა თჳსსა მჭუარ არს და იტყჳს დღეთა თჳსთათჳს: «მცირე იყვნეს და ვერ მიეწიფნესო დღეთა მამათა ჩემთასა»(შდრ.: შესქ.47,9).

Ⴃა **Ⴋოსეცა**, მილტოლვარე სიკუდილისაგან **Ⴋადიამისა** უდაბნოსა, შეიტკბობს და ჰმონებს ჟამთა მრავალთა და ეშინის **საეგჳპტოჲსა** მგზავრობისაგან(გამს.2,15-25) და ეს მაშინ, ოდეს Ⴖმერთი წარავლინებდა მას და ნუგეშინის-სცემდა და ეტყოდა, ვითარმედ: «მოსწყდეს ყოველნი სულისა შენისანი» და შემდგომითი შემდგომად.

7. Ⴗოველთა მართალთა შორის არცა ერთსა ვის ჰპოვებ, რომელსამცა არა მოეპოვა ვითარიცა ღონე სიკუდილისაგან განრომისაჲ, რომელთა შორის დიდმანცა **Ⴃავით** ეგოდენნი ღუაწლნი დაითმინნა **საულისაგან** განრომისათჳს(I მეფ. Ⴇ.19-24); რომლისა აწ ნამეტნავ არს თითოეულად წარმოთქუმაჲ, თუ ვითარ **Ⴀბენირ** ეტყებდა(II მეფ.3,30-34), და **Ⴀმნონს** ჰგოდებდა(II მეფ.13,28-31), და **Ⴈონათანს** ზედა სალმობიერად ტკივნეულ იყო და **საულს**(II მეფ.1,5-12), და **Ⴀბესალომს**, მოკუდავსა ზედა ძესა თჳსსა, მჴურვალედ ტიროდა(II მეფ.18,22-23). Ⴞოლო თჳთ მას რაჲ ეგულებოდა სიკუდილი, საწყალობელი აღუტევა ჴმაჲ მეტყუელმან ესრეთ: «აჰა, ესერა მე წარვალ გზასა ყოვლისა ქუეყანისასა»(III მეფ.2,2). Ⴂარნა უკუეთუ საპყრობილით გამოსლვაჲ არს სიკუდილი, რაჲსათჳს იწიწვის და ეშინის მისგან და Ⴖმრთისა მიმართ ღაღადებს: «ნუ განმიყვანებ განზოგებასა შინა დღეთა ჩემთასა»(შდრ.: ფს.101,25)? და კუალად კეთილად მსახურებისათჳს იტყჳს Ⴖმერთი მის მიერ: «დღეგრძელობითა განვაძღო იგი»(ფს.90,16), ხოლო წინააღმდგომთათჳს, ვითარმედ: «კაცთა მოსისხლეთა და მზაკვართა ნუ განაზოგებენ დღენი მათნი»(ფს.54,24).

Ⴀრიან ესევითართა სიტყუათა მიერ Ⴔსალმუნნი და Ⴜიგნნი, რომელთა ენებოს განხილვაჲ მათი, რომელთა შინა ვის არა აღმოუკითხავნ **Ⴄსაიაჲს** ცრემლნი, ვითარმედ: «ვისმინი ჴმისა შენისაჲ და ვიხილენ ცრემლნი შენნი და, აჰა, შევსძინო დღეთა შენთა ათხუთმეტი წელიწადი»(ეს.38,5), რომლისათჳსცა სამადლობელი გალობა აღავლინა მან Ⴖმრთისა და არცა Ⴖმერთმან ასწავა მას, ვითარმედ: «კეთილ არს გამოსლვაჲ საპყრობილისაგან ჴორცთაჲსა», არცა დიდმან წინაჲსწარმეტყუელმან ეგევი-

თარნი იჴუმინა მის მიმართ სიტყუანი.

Ⴠპოვებ უკუე და **Ⴄლიასცა** საკჳრველსა მოშურნეთა ვიდრემე ულმრთოთა მიმართ, ხოლო მოშიშად სიკუდილისა მიმართ, რომლისა არცა გამოცდილებაჲ მიიღო გარდამეტებულებითა Ⴖმრთის-მსახურებისაჲთა და ვითარ ეგოდენი და ეგევითარი თავს იდებდა ეგოდენ საგრძელოსა მას ჴორცთა შინა და სასჯელსა პყრობილებისასა, არამედ ქველის-მოქმედთა მათთა დედათა თჳთ მანცა და მოწაფემანცა მისმან აღდგინებაჲ ყრმათაჲ მიაგეს ნაცვალად(III მეფ.17,17-23). Ⴃა ვითარ არა ავნეს მათ, კუალად საპყრობილედვე მიუწოდეს რაჲ მკუდართა.

Ⴃა რად საჴმარ არს თქუმად, თუ რაოდენნი **Ⴈერემია** და რაოდენნი **Ⴃანიელ** და მისთანათა მათ ყრმათა არა აღსრულებისათჳს აღუტევნეს ჴმანი! Ⴃა ყოველი წმიდაჲ აქასა ამას ცხორებისასა უფროჲს პატივს-სცემს სიკუდილისასა. Ⴂარნა თუ სადმე ულმრთოებისა მიმართ მიდრეკად ვინმე იიძულებოდის, რამეთუ მხოლოდ Ⴖმრთისა ოდენ უპატიოსნეს ჰყოფენ სიცოცხლისასა, ვინაჲთგან საღმრთო **Ⴎავლეცა** დასწერს მოწაფისათჳს, ვითარმედ: «დასნეულდა მახლობელად სიკუდილისა, არამედ Ⴖმერთმან შეიწყალა იგი და არა იგი ხოლო, არამედ მეცა, რაჲთა მწუხარებაჲ მწუხარებასა ზედა დამერთოს»(ფლპ.2,27). Ⴓემდგომად Ⴕრისტჱს აღდგომისა და საუკუნოჲსა ცხორებისა ჭეშმარიტისა სასოებისა, არამედ ეგრეთვე მწუხარებად სახელს-დებს საქმესა ამას. Ⴃალათუ არარაჲ მწუხარებაჲ არს განთავისუფლებაჲ კრებულისაგან, რამეთუ ვითარ არა სიხარულისა და დღესასწაულობისა ღირს არს ესე თქუენებრ და კაცის მკლველთა და მბრძოლთა ქველის-მოქმედად ჲერ-არს შერაცხვაჲ, რომელნი ესოდენ მძჳნვარისა ჭირისაგან მიჴსნიან ჩუენ დაჴსნისა მიერ ჴორცთაჲსა, და არა მილტოლვაჲ Ⴖმრთისა მიმართ და მათგან გამოჴსნისა ცრემლით გამოთხოვაჲ, რომლისა არა ხოლო ჩუენ, არამედ ყოველნი წმიდანი იპოვებიან მოქმედად.

Ⴃა ესენი უკუე სისწრაფისა ძლით მრავალთაგან მცირედნი საღმრთოჲსა Ⴜერილისაგან შემოვკრიბენით. Ⴞოლო რაჲთა არა თქუმულნი ესე ცუდად და ამაოთა თარგმანებათა მიმართ გარდააქცინენ, მარადის ჴსენებულთაცა Ⴉათოლიკე Ⴄკლესიისა Ⴋამათაგან ამის ძლითნი რწმუნებანი შემოვკრიბენ და მრავალნი უკუე

დავუტევენ, რაჲთა არა უზომოდ სივრცედ განვჰფინო სიტყუაჲ და მცირედნი ოდენ გამოვირჩიენ მათგანნი უმეტესისა სიმტკიცისათჳს.

8. Ⴞოლო ვიწყო მონაცვალისა წმიდათა მოციქულთაჲსა **Ⴈრინეოს Ⴊოგდონელისა** ეპისკოპოსისა წინადამდებელმან ამათთჳს, რამეთუ ესრეთ იტყჳს იგი მესამესა სიტყუასა შინა წვალებათა მიმართსა მესამოცედ თავად:

«ხოლო **Ⴎლატონ** ძუელი, რომელმან პირველად აღწერასა მისცა მადიდებლობაჲ, ესე უღონოჲ რაჲ იქმნა სიტყჳს-გებად, მოიპოვა სასუმელი დავიწყებისაჲ, რომლისა მიერ უღონოებისაგან განვლტოლვასა თჳსსა აზმნობდა. Ⴞოლო გამოჩინებისა ვერცა ერთისა მყოფელმან სჯულის-დებით განაჩინა, ვითარმედ: «შემოიყვანებიან სულნი ცხორებასა ამას ქუეშე კერძო ქუეყანისა მყოფისა ეშმაკისა მიერ და პირველ ჴორცთა შორის შესლვისა ასუმენ მათ დავიწყებასა», და დაჰვიწყდა სხუასა უფროჲსსა უღონოებასა შინა შთაგდებაჲ თავისაჲ, რამეთუ: «უკუეთუ სასუმელი დავიწყებისაჲ კმა იყო შემდგომად სუმისა აღჴოცად ჴსენებასა პირველ გარდასრულთა ყოველთასა, თჳთ ესე ვინაჲ უწყი, ჰოჲ **Ⴎლატონ**, აწ ჴორცთა შინა მყოფისა სულისაჲ, ვითარმედ პირველ ჴორცთა მომართ მოსლვადმდე ეშმაკთა მიერ ეწდია სასუმელი დავიწყებისაჲ? რამეთუ უკუეთუ ეშმაკი, და სასუმელი და შესლვაჲ გაჴსოვან, სხუათაცა გიჴმს შენ ჴსოვნებაჲ, ხოლო უკუეთუ მათ უმეცარ ხარ, არცა ეშმაკი ჭეშმარიტ არს, არცა სხუაჲ სიტყუაჲ-ჴელოვნებაჲ დავიწყებისა სასუმელისაჲ».

მისივე მისვე სიტყჳსაგან ორმეოცდა მეათცხრამეტისა თავისა:

«ხოლო პირველ-მყოფობასა წარრევასა დავარლუევთ რაჲთურთით არცა ერთსა რას პირველთაგანსა ჴსოვნებისაგან სულთაჲსა, რამეთუ: უკუეთუ ამისთჳს გარდამოივლინებოდეს, რაჲთა ყოვლისა მიმართ მიიწინენ საქმისა, უჴმდა მათ ჴსოვნებაჲ პირველთა ნაქმართა მათთაჲ, რაჲთა ნეშტნი დაკლებულნი აღავსნენ, და არა მართვე პირველთა საქმეთათჳს დამაშურალნი მარადის სამარადისოდ უზადრუკებდენ; რამეთუ ვერ ძალ-ედვა ჴორცთა მიმართისა თანა-შეთხზვასა ყოვლად-ყოვლითურთ დაშრეტაჲ, მათ შორის ყოველსა ჴსენებასა და შესახედავსა პირველ გარდასრულთა ნაქმართა და ხილულთასა და უფროჲსღა ვინაჲთგან მათვე საქმეთა მომართ მოიწეოდეს კუალად; რამეთუ

ვითარ-იგი მიძინებულ და დაწყნარებულ რაჲ იყვნენ ჴორცნი, რაოდენთა რათ ჰხედავს და იოცნებს სული, ამათგანთა უმრავლესთა ჴსენებისა მიერ საზოგადო ჰყოფს ჴორცთა მიმართ, და იყვის ოდესმე რაჲ ჟამს, შემდგომად ჟამისა მრავლისა, რომელი-იგი სიზმრივ იხილვებიან, ცხადად მიუთხრობდის მათ. Ⴀსრეთცა აჴსოვდეს იგინიცა, რომელნი უწინარეს ჴორცთა მომართ მოსლვისა ექმნნეს; რამეთუ უკუეთუ წამსა ერთისა ჟამისასა ძილსა შინა ხილული მის მიერ ანუ ოცნებული სიზმარი შემდგომად ჴორცთა მიმართ განზავებისა და ყოველთა ასოთა შინა განთესვისა მისისა აჴსოვს, ფრიად უმეტეს აჴსოვდესმცა იგინი, რომელთა შინა ეგოდენთა მათ ჟამთა და ყოველთა დღეთა არასრულისა საუკუნოჲსათა ემოქალაქა».

Ⴞოლო რაჲთა არა ფრიად განვაგრძოთ ესე, თანა-ერთჴმათა ამათთა ჰპოვებ სამეოცდა მეერთესა შინა თავსა, და სამეოცდა მეორესა, და სამეოცდა მესამესა, და სამეოცდა მეოთხესა და სამეოცდა მეხუთესა.

9. Ⴈუსტინე Ⴔილოსოფოსისა და მოწამისა აღდგომისა ძლითისა სიტყჳსაგან: «რაჲ უკუე ვინ თქუას სული უჴორცოდ თავით თჳსით ცოდვილთა არასადამე არა, არამედ ჴორცთა შინა და მათ თანა» და შემდგომითი შემდგომად.

10. Ⴉლიმენტოს Ⴀლექსანდრიელისა მერვისა სტრომატოჲსგან:

«შემქმნნა ჩუენ Ⴖმერთმან არა-ყოფილნი პირველ, რამეთუ: უკუეთუმცა პირველ ყოფილ ვიყვენით, გჳჴმდა ჩუენ მეცნიერებაჲ, თუ სადა ვიყვენით ანუ ვითა და რაჲსათჳს მოვედით აქა».

Ⴋისვე მესამისა სტრომატოჲსაგან:

«რამეთუ ყოველთა მოიყვანებენ სულთა, საღმრთოდ წოდებითა პატივცემულთა, ვითარცა საპყრობილესა რასმე სოფელსა ამას შინა. Ⴞოლო განწმენდილ-ყოფაჲ თანა-აც განჴორციელებულთა სულთა სიტყჳსაებრ მათისა. Ⴃა არს სჯული ესე არა **Ⴋარკიონისგანთაჲ**».

Ⴋისივე მისვე სტრომატოჲსაგან, სადა-იგი იტყჳს **Ⴄგჳპტელთა** მიმართ სახარებად სახელდებულისა მისთჳსცა:

«ხოლო აღიარებს მჴნე ესე ყოვლად **პლატონიანად** საღმრთოყოფასა სულისასა და, ვითარ ზემოჲთგანვე გულის-თქუმითა მდედრქმნილი, შეეთჳსა ქმნასა და ხრწნილებასა. Ⴜინაჲცა ამის ესევითარისათჳს იიძულების სიტყუად **Ⴑავ-**

ლე, ვითარმედ: «მეშინისო, ნუ სადა ვითარცა გუელმან აცთუნა **Ⴄვა**, განხრწნნეს გონებანი თქუენნი სიმარტივისაგან Ⴕრისტეს მიმართისა»(II კორ.11,3). Ⴀრამედ Ⴓფალი არაჲ ზენაჲთა აქა ქმნად მოავლენს ცთომილსა სულსა, რამეთუ დაბადებაჲ არს-ქმნაჲ და დაბადებაჲ ყოვლისა მპყრობლისაჲ არს, რომელმან არამცა სადა უაღრესისაგან უდარესისა მომართ შობათა მოიყვანა სული, არამედ ჩუენ ცთომილთა მომართ მოვიდა Ⴋაცხოვარი და ურჩებითა ცნებათაჲთა კეთილყოფისაგან ჴუებულნი მოგონებანი ჩუენნი განჰმართნა».

Ⴞოლო მეექუსესა სტრომატოსა შინა იტყჳს ესრეთ, ვითარმედ:

«**Ⴄგჳპტელნი** სხუათაცა რაჲთათჳსმე და სულისა ჴორცითი ჴორცად ცვალებისათჳს მესიზმრეობენ. Ⴐაჲთა უკუე, – მითხარღა მე, – განეყოფვის მრავალთა ჴორცთა ცვალებაჲ და ერთისა მიმართ ყოვლითურთი მისლვაჲ? რამეთუ არარაჲთ უდარეს არს ჴორცთა საკრველად აღსაარებაჲ სულისა ზეცით ცოდვისათჳს გარდამოსრულობისა ქადაგებასა».

11. Ⴃიონისიოს Ⴀლექსანდრიელისა სულისათჳს თარგმანებისაგან «Ⴄკლესიასტისა»:

«ამისთჳს უკუე შემდგომობისაებრ წესისა შეუდგების ესე: «და მიიქცესო ქუეყანად მიწაჲ, რომლისაგან მიღებულ იქმნა»(ეკლ.12,7); და ესე უკუე თქუმულ არს კაცობრივთა ჴორცთათჳს, ხოლო სულისათჳს მყის დაბადებასა თანა ჴორცთასა აღაგო Ⴃამბადებელმან, და ესრეთ იტყჳს: «და სული მიიქცეს Ⴖმრთისა მიმართ, Ⴐომელმან მოსცა მას»(ეკლ.12,7).

Ⴃა შემდგომად სხუათა სიტყუათა იტყჳს, ვითარმედ: «სულნი საკუთარ არიან ღმრთისა, რამეთუ Ⴋისითა ბრძანებითა და დამბადებელობითა ჰგიან, ხოლო არა პირველ დაბადებულ არიან ჴორცთასა, რომლისათჳს ყოვლით კერძო თანა-გუაც ჩუენ მადლობაჲ მისი».

12. Ⴎეტრე ეპისკოპოსისა **ალექსანდრიელთაჲსა** და მოწამისაჲ «არა პირველ-მყოფობისათჳს სულისაჲ»:

«თქუა Ⴖმერთმან: «ვქმნეთ კაცი ხატისაებრ ჩუენისა და მსგავსებისაებრ»(შესქ.1,26). Ⴜინაჲცა ამისგან ცხად არს, ვითარმედ არა შემოკრებისაგან ვითარმცა პირველ ყოფილიყო რომელიმე და სხჳსა ადგილისაგან შემოკრებით ქმნილ იყო კაცი, არამედ ერთბამად დაბადებითა თანად სულისა და ჴორცთაჲთა, რამეთუ უკუეთუ შემოკრებით იქმნა, რაჲსათჳსღა დაი-

წერა ქმნად».

Ესევე მისვე სიტყვსაგან:

«ხოლო უკუეთუ ვითარცა იგინი იტყჳან, საწუთოსა ამას შინა მიიღებენ სახიერებისა Იმრთისა მოქცევისაებრ შეწყალებულნი, არცა ეგრეთ აქუს შემდგომობაჲ სიტყუასა, ვინაჲთგან: უფროჲსღა რაჟამს უკნინესნი და ნახევარ სრულნი იყვნეს ცოდვანი სულთანი, ვითარ ჯერეთ გულის-თქუმით ოდენ ქმნილნი, არა შეენდო სინანული და მოქცევაჲ მაშინ სადმე ცათა შინა მოწყალებითა და სახიერებითა Იმრთისაჲთა, არამედ გარდამოცვივეს ქუე? რამეთუ უკუეთუ ზე არა შეწყალებულ იქმნეს, რაჲსათჳს აქა მიემთხჳვნეს სახიერებასა, რაჟამს გარდამოცვივეს პყრობილ-ყოფად ჴორცთა შინა და შესძინეს საზომსა და რაოდენობასა და სიმძიმესა ცოდვათასა?»

Ესევე ეგრეთვე მისვე სიტყჳსაგან:

«ვინაჲცა არა მისათუალველ არს უწინარეს ჴორცთასა ცათა შინა ცთომილება სულთაჲ, არცა რაჲთურთით პირველ ჴორცთასა ყოფაჲ. Შრამედ სწავლაჲ ესე **ელლინებრისა** ფილოსოფოსობისაჲ არს, რომელი უცხოჲ და კიდეგანი არს მათგან, რომელთა Ѣრისტეს მიერ კეთილად მსახურებით ჰნებავს ცხორებაჲ და რომლისათჳს გუესმის: ნუ ფრიად შეექცევი უცხოსა, ნუცა ზედაჲს-ზედა თან-აჴდილ ჰყოფ არა თჳსთა, რომლისაცა შორის ჩუენგან წარმდევნელნი დავემტკიცებით სიტყუად, ვითარმედ: არცა Იმრთივ-სულიერნი წიგნნი ასწავებენ ესევითარსა რასმე, არცა Ѣმიდაჲ Ѭათოლიკე Ѯკლესიაჲ ესრეთ ქადაგებს, არამედ ვითარმედ: ცოდვენ კაცნი, დამკჳდრებულნი ქუეყანასა ზედა»...

Ესე რაჲთა არა ყოველსავე წარმოვიტყოდი ყოვლისავე მის სიტყჳსა მიერ, აჩუენებს არა-სადა პირველ-მყოფობასა სულთასა ჴორცთაგან.

13. Ѣმიდისა **Ѳეოდი** ეპისკოპოსისა და მოწამისა Ѯღდგომისა ძლითისა სიტყჳსაგან სულისათჳს:

«უკუეთუ საჭირო არს განსაზღვრებად ჴორცთა უკუე საკრველად საგონებელ-ყოფაჲ ხოლო სულისა, რაჲთა თანა-შემწედ უსამართლოებისა და თანა-მოქმედად იჴუმიოს საკრველი, რომელი-ესე შეუძლებელ არს, რამეთუ: უკუეთუ ცოდვილისათჳს სატანჯუელად მიეცა, რაჲთა შემუსრვილ იქმნეს და პატივისცემად Იმრთისა განისწავლოს სული, ვითარ თანა-მოქმედ და თანა-მოღუაწე მისსა უსამართლოებისათჳს არს სული? რამეთუ საკრველნი და

საპყრობილენი, და ჴელბორკილები და სხუანი ეგევითარნი განმართებისათჳს მოპოვნებულნი ღონენი არა თანა-შემწე უსამართლოებისა და მცოდველობისა ტანჯულთაჲსა იქმნებიან, ვინაჲთგან არა თუ ვითარ უმეტეს იუსამართლოოს უსამართლომან თანა-მოქმედად უსამართლოებისა მიცემისა საკრველი, არამედ რაჲთა დააცადოს უსამართლობაჲ გუემულმან საკრველთამან».

Ესე შემდგომად სხუათა სიტყუათა კუალად იტყჳს:

«ხოლო ვითარ შემდგომად საკრველთა შემზადებისა იტყჳს: აჰა, წინაშე პირსა შენსა დავდევ ცხორებაჲ და სიკუდილი!»

Ესე კუალად:

«უკუეთუ გინდეს, ისმინოთ ჩემი, რამეთუ: ესე და ესევითარნი ყოველნი ვითარცა თჳთ ჴელმწიფისა და არა ვითარცა საკრველთა ქუეშე მყოფისა და ჭირისა მიერ ყვანებულისა მიერ იქმნებიან».

Ესე კუალად შემდგომად სიტყუათა:

«ეგერა უკუე პირველ თქუმულ არს, ვითარმედ: არა ჴორცნი არიან სამოსელნი ტყავისანი, რამეთუ არა კუალაცა ვიტყჳ ერთგზის თქუმულსა, არამედ მხოლოდ ამას ოდენ დავჰრთავ, ვითარმედ: უწინარეს ტყავისა სამოსელთა შემზადებისა თჳთ იგი პირველ-ქმნული კაცი აღიარებს ძუალთა და ჴორცთა ქონებასა, რაჟამს-იგი დედაკაცი მისდა მიმართ მოყვანებული იხილა, რამეთუ თქუა: «ესე აწ ძუალი ძუალთა ჩემთაგანი და ჴორცი ჴორცთა ჩემთაგანი»(შესქ.2,23). Ესამეთუ არა მივითუალავ მოზრახვასა ვიეთსამე და უსირცხვილოდ მაიძულებლობასა Ѣერილისასა. Ესაჲთა უარყონ აღდგომაჲ მკუდართაჲ ჴორცთა, ამისთჳს საცნაურთა ძუალთა და ჴორცთა იოცნებენ და სხჳთი-სხუად, ზემო და ქუემო მიმოსცვლიან სახისმეტყუელებასა. Ესე ამისისა ესრეთ აღსაარებისა, ვითარცა წერილ არს Ѣრისტესგან განმამტკიცებელობასა შინა, ვითარ-იგი მიუგო მან, ჰკითხჳდეს რაჲ **ფარისეველნი** განტევებისათჳს ცოლისა, და ჰრქუა: «არა აღმოგიკითხავსა, რამეთუ დასაბამსა რომელმან აღაგო, წული და ქალი შექმნნა?»(მთ.19,4) და შემდგომი. Ესამეთუ ვითარ მოიღებვიდის მხოლოდ სულისათჳს ოდენ, ვითარმედ: «აღორძნდით და განმრავლდით და აღავსეთ ქუეყანაჲ»(შესქ.1,28)».

Ესე რაჲთა არა სრულიად მოვიღოთ ყოვე-

ლივე ძლითი სიტყუაჲ მისი, რომელი სავსე არს ესევითართა მიერ ვიდრე აქამდე, ხოლო კმა ვყოთ თქუმაჲ მის მიერითა სიტყუათა.

14. **Ჰპოლიტე** ეპისკოპოსისა და მოწამისა თარგმანებისაგან დაბადებისა:

«არამედ ერთისა კაცისათჳს არს ყოველივე მოთხრობაჲ, რამეთუ სიტყუაჲ ესე, ვითარმედ «ვქმნეთ კაცი»(შესქ.1,26), ყოფადისათჳს არს, ხოლო რაჟამს შექმნა, იტყჳს: «და შექმნა Იმერთმან კაცი მიწისა მიმღებელმან ქუეყანისაგან»(შესქ.1,27). Ჯინაჲცა ერთისა და მისვე კაცისათჳს იყო თხრობაჲ, რამეთუ მუნ იტყოდა, ვითარმედ «ვქმნეთ», ხოლო აქა, ვითარმედ: «შექმნა». Ცა ერთბამად ვიდრემე და მყის თანად შეიქმნა ყოვლითურთ კაცი და არა პირველ დაებადა სული ჴორცთასა».

15. **Ევსტათი** ეპისკოპოსისა **Ანტიოქელისაჲ** სულისათჳს აღწერილისა სიტყჳსაგან:

«არამედ ვინაჲთგან ამიერ შეიწრებულად დაშთომილად ჰხედვენ თავთა თჳსთა, სხჳსა სივერაგისა მიმართ მიივლტიან და წყალსა რასმე დავიწყებისასა წმასნიან, რომლისასა იტყჳან, ვითარმედ: «თითოეული მსუმელი მისთაგანი მოვიწყე იქმნებისო საქმეთა გარდასრულისა ცხორებისა თჳსისა». Ჲოლო ესე ზღაპრობითი და მშომიობელი არს ფილოსოფოსობისაგან; არცა ერთი ვინ უმეცარ არს კეთილად გონიერთაგანი, რამეთუ: «რაჲ უკუე ვთქუათ, ჰოჲ **Სითალორა** და **Სლატონ**: თქუენცა იგივე დავიწყებისა მოქმედი მიიღეთა და ჰსუთა ანუ განერენით ვითამე და თანა-წარიჴადეთ თქუენ? აწ უკუეთუ თქუენი სარწმუნო იქმნას თანა-წარსლვაჲ დავიწყებისა სასუმელისაჲ, ცხად არს, ვითარმედ სხუანიცა მრავალნი ვინმე იპოვნენ განრომილნი მისგან. Ჲოლო თუ ზოგად ყოველთა ჰაერისა მიერ მიზიდულთა დავიწყებისა წყალი ჰსუთ მდიდრად, ვითარ და ვინაჲ მომთხრობელ იქმნენით ზედა-მიწევნით სულთათჳს ანუ ვინაჲ უწყით რაჲთურთ რიცხჳ რაოდენად დაბადებულებისა მათისაჲ? რამეთუ არა თუ გამოცდილ ხართ თქუენცა მათთანავე ჴუმევასა მისსა, უმეცარ ხართ აღმოცენებასაცა მის წყლისასა. Ჲოლო უკეთუ სწორადვე სხუათა გამოცდილ ხართ და თქუენცა დავიწყებითა, უჩინო-ქმნილ არს ჴსენებაჲ მისისაჲ განქარვებითა მეცნიერებისაჲთა». Ცრამედ ამათდა მიმართ იგინი შესცთეს, რომელნი ვნებულ იყვნეს მრჩობლ-ეშმაკეულებითა ბარბაროზთაჲთა, წინა შეუდგეს რაჲ მოძღვრებასა

მეგჳპტელთასა».

16. Ბერმეცა ნეტარი **Ბთანასი ალექსანდრიელთა** მთავარ-ეპისკოპოსი **Ბრიანოზთა** მიმართთა შინა სიტყუათა თჳსთა ცხადად წარმოაჩინებს, ვითარმედ: «ჟამსა შინა ქმნილ არიან ყოველნი ქმნულნი და არა ვითარ იგი იტყჳან თანად Იმრთისა და თანად გონებისა ყოფასა, რომელთაგან გამონაკრთობად ქმნასა იტყჳან სულთასა და ჴორცთა თანა-შეკრვასა».

Ბისვე ნეტარისა **Ბთანასისი** ფილოსოფოსისა **Ბაქსიმეს** მიმართისა სიტყჳსაგან:

«ხოლო ჩუენ **Ბდამისგან** ვიშვებით და მონაცვალებითა ნათესავისაჲთა ვჰგიეთ. Ჯინაჲცა მხოლოჲ იგი ოდენ დაიბადა მიწით და არამქონებელი მყოფისაჲ პირველ უკუანაჲსკნელ მიმღებელ იქმნა ყოფისა».

Ბისივე «ცხორებისაგან წმიდისა **Ბნტონისა**», ხოლო ჰყოფს სიტყუასა ამას **Ბნტონის** მაგიერ:

«ვითარ მბასრობთ ჩუენ, ვიტყოდით რაჲ კაცად გამოჩინებასა Ჭრისტესსა, ვინაჲთგან თქუენცა, გონებისაგანად განმსაზღვრებელნი სულისანი, ცთომასა იტყჳთ მისსა და კამარათაგან ცისათა ჴორცთა მომართ დავრდომილობასა. Ცა რამეთუ ჩუენ უკუე სარწმუნოებაჲ საცხორებელად კაცთა მოსლვასა იტყჳს Ჭრისტესსა, ხოლო თქუენ ცთომასა შეუქმნელსა სულისასა».

Ბისივე სულისათჳს ეპისტოლისაგან, დასაჴსნელისა **Ორიგენის** სჯულთაჲსა, რომელი აღწერა პირითა კრებისა **მეგჳპტელთა** და **ალექსანდრიელთაჲსა**:

«ხოლო უკუეთუ პირველვე იყო სული ხეცათა შინა და პირველვე სცოდა მუნ, ვითარცა ბორგნეული და ღმრთის-მბრძოლი **Ორიგენი** იტყოდა, უჴმდა წმიდასა Ჩინაჲსწარმეტყუელსა არა თქუმაჲ ამისი, ვითარმედ: «რომელმან *დაჰბადა* სული კაცისა მის შორის»(შდრ.: იერ.38,16), არამედ უფროჲსღა ესრეთ: «რომელმან *შეაყენა* სული კაცისაჲ მის შორის», რეცა ვითარმცა შთამოავლენდა! Ჲოლო აწ არა შეყენებისა, არამედ მის შორის დაბადებით თქუმითა გამოაჩინებს მას მგელად მძიმედ, შემოსილად გარეთ საცთურად მრავლითა ტყავითა წარწყმედისაჲთა, რამეთუ ვითარცა ხეცით მოსრულმან, მიცთომილმან მან და მუნ განწესებულთა საქმეთა ზედამიწევნით მცნობელმან, ყოველივე ცხადად არა ხოლო პირველ-მყოფობაჲ, არამედ პირველ-მცოდვე-

ლობაჲცა სულისაჲ თქუა ცათა შინა. Ⴀწ უკუე თქუედ ესეცა, ვითარცა უცთომელმან და დაურჩომელმან მეცნიერმან Ⴆეცისა საქმეთამან, თუ ვითარითა სახითა და გუარითა ცოდა Ⴆეცათა შინა?..»

17. **Ⴉჳრილე Ⴀლექსანდრიელი** მამათმთავრისა მოსაჴსენებელისაგან Ⴈოვანეს სახარებისა სულისათჳს:

«უკეთუ შემზადებისა კაცობრივთა ჴორცთაჲსა პირველვე შექმნა სული და მიდრეკილსა უდარესისა მიმართ იჭჳსაებრ მათისა სატანჯუელად მიეცა შეცოდებისად ჴორცთა მომართ გარდამოსლვაჲ, მითხარ მე: ვითარ უკუე იტყჳს განათლებასა სოფლად მომავალისასა Ⴋახარებელი? რამეთუ პატივი არს, ვითარ ვგონებ, განათლებაჲ და შემატებაჲ მადლთა ბრწყინვალეთაჲ. Ⴞოლო არა იტანჯებისა ვინმე პატივცემული, არცა იგუემების ზიარად საღმრთოთა კეთილთა გამოჩინებული, არამედ – რისხვეულთა ნაწილისგანი. Ⴞოლო ვინაჲთგან არა ამათთჳს, არცა ამათ შინა, არამედ წინა-აღმდგომთათჳს მოვალს სოფლად კაცი და განათლდების, ცხად არს უკუე, ვითარმედ არა სატანჯუელად აქუს განჴორციელებაჲ ჴორცთა შინა პატივცემულსა მას».

Ⴃა კუალად:

«უკუეთუ უწინარეს ჴორცთასა უდარესისა მიმართ დამხობილ იქმნა და ამისთჳს ჴორცთა თანა შეეთხზნა, ვითარ განათლდების მომავალი სოფლად? რამეთუ საჭირო არს ცალიერად ნათლისაგან თქუმაჲ ამისი უწინარეს ჴორცთა მომართ მოსლვისა მისისა. Ⴞოლო უკუეთუ ესრეთ არს ესე, ვითარ იყო გონებაჲ წმიდა, რომელმან მაშინ სადმე ძლით მიიღო დასაბამი განათლებისაჲ, რაჟამს სოფლად მოვიდა და ესე არა თჳნიერ ჴორცთასა?»

Ⴃა კუალად:

«უკუეთუ პირველ-ყოფილმან ცოდა სულმან და ამისთჳს თანაშეეთხზა ჴორცთა და სისხლთა სატანჯუელისა ადვილად მიმღებელი ამის საქმისაჲ, ვითარ არა უჴმდა Ⴕრისტეს მომართ მორწმუნეთა და მიმღებელთა ამიერ სახესა ცოდვითა მიტევებისასა მყის განსლვაჲ საკრველისაგან ჴორცთაჲსა და მიზეზად სატანჯუელისა გარე-შესხმულთა განყრაჲ ანუ ვითარ აქუს, – მითხარ მე, – სრულიად მიტევებაჲ სულსა კაცისასა მერმეცა გარე-შეცვულისა სახითა მით სატანჯუელისაჲთა? არამედ ვხედავთ, ვითარმედ ესოდენ განშორებულ ვართ

ჴორცთაგან განყოფისა ნებებასა მორწმუნენი Ⴕრისტესნი, ვიდრელა Ⴕრისტეს მიმართისა სარწმუნოებისა თანა შედგომილად ვჴმობთ აღდგომასაცა ჴორცთასა. Ⴀრა სადმე ტანჯჳსა არს სახე აღსაარებითაცა სარწმუნოებისაჲთა პატივცემული საქმე, ვითარცა საღმრთოჲთა ძალითა Ⴋაცხოვრისაჲთა ყოვლისავე ადგილად შემძლებლობისა მწამებელი და ამისთჳს ცხოვრებადვე კუალად ქცევისა მისისა აღდგომისა მიერ განჩინებული».

Ⴃა კუალად:

«უკუეთუ სიტყჳსაებრ მათისა პირველ ჴორცთასა მყოფმან სულმან ცოდა, რომლისათჳს თანა-შეეთხზა ჴორცთა ამათ, რაჲსა უკუე მიზეზისათჳს სჯული მძიმედ შეცოდებულთა ვიდრემე სიკუდილითა განჰპატიჟებს, ხოლო არარაჲთ შემცოდეთა სიცოცხლედვე ფლობილ ჰყოფს? რამეთუ უფროჲსღა უჴმდა სადმე ფრიად შეცოდებულთა მათ მიშვებაჲ ჴორცთა შინა ყოფისა დაყოვნებასა, რაჲთა უფროჲსღა იტანჯნენ, ხოლო არარაჲთ მცოდველთა მათ განჴსნაჲ ჴორცთაგან, უკუეთუ სატანჯუელისა ნაწილი არს ჴორცთა შინა მკჳდრობაჲ».

Ⴃა კუალად:

«უკუეთუ პირველ გარდასრულთა ცოდვათათჳს განჴორციელდეს სულნი და ღონედ ტანჯვისად მათისა მოპოვნებულ იქმნა ბუნებაჲ ჴორცთაჲ, რაჲ მარგო ჩუენ Ⴋაცხოვარმან განქარვებითა სიკუდილისაჲთა ანუ ვითარ არა უფროჲს შეიწყალა ხრწნილებაჲ უჩინო-მყოფელი ტანჯჳსა ჩუენისაჲ და დასასრულად მიწევნილი ჩუენ ძლითისა რისხჳსა? რომლისათჳს თქუას ვინმე, ვითარმედ: „უფროჲსღა ხრწნილებისა მადლობაჲ ჯერ იყო, უკუეთუ სამარადისოსა ტანჯვასა მივეცემით ჩუენ მკუდრეთით აღდგომისა მიერ“».

Ⴂარნა ვინაჲთგან მრავალ არიან ამათთჳს თქუმულნი მისნი, კმა ვყვნეთ მხოლოდ აწ მოჴსენებულნი ოდენ და სხუათა თანა-მოსახელეთა ჴმათა მიმართ მივიცვალოთ.

18. **Ⴉჳრილე** ეპისკოპოსისა **Ⴈერუსალიმელისა** მეოთხისა საკათაკუმეველოჲსაგან:

«ასწავე უკუე ესეცა, ვითარმედ: უწინარეს სოფლად მოსლვისა არარაჲ უცოდავს სულსა, არამედ უცოდველად შემოსრულნი აღრჩევისა მიერ ვცოდავთ აწ».

Ⴋისივე მეათოთხმეტისა საკათაკუმეველოჲსაგან:

«Ⴋაშინ თქუა Ⴖმერთმან: «ვქმნეთ კაცი ხა-

ტებად ჩუენდა და მსგავსებად»(შესქ.1,26). ნა ხატობითობა უკუე მიიღო კაცმან, ხოლო მსგავსობითობაჲ ურჩებისა მიერ უშვერ ყო. ნწ უკუე არა სადმე უწინარეს სოფლისა ჯერ-არს თქუმაჲ ყოფასა ხატებად დაბადებულისასა».

19. ნიოდორე ჩარსელ ეპისკოპოსისაჲ **შანიქეველთა** წინაგანწყობად აღწერილისა პირველისა წიგნისა მეშჯდესა თავისაგან:

«რამეთუ სული ჴორცთავე თანა დაჰბადა და არარაჲ უმეტესი აქუს ჴორცთა შორისისა მეცნიერებისა მისისა, ეგერა პირველვე გჳთქუამს კმა-საყოფელად მცირედ შემრაცხველთა ელლინებრისა სიცბილისათა და დავიწყებისა სასუმელისა ზღაპრებრივთა სიტყუათა უღონოებითა დაბურვილისა განმბასრველთა».

შისივე დასამჴობელად **ნპოლინარის** აღწერილისა წიგნისაგან «ჩაოანად» სახელდებულისა:

«და რაოდენთაცა უხილავთა ძალთა ვითარცა იმრთისა მიერ დაბადებულთათჳს მოიჴსენებს, არა განმიცხადეს ჩუენ რაჲთურთით პირველ დაბადებულობისათჳსცა სულთაჲსა და ვითარმედ უკუანაჲსნელლა აგებულთა ჴორცთა მომართ მიივლინებიან, ხოლო თანა-შექმნასა სულისასა იტყჳან და ჩუენ გურწამს უკუდავი მოკუდავსა შინა, სიტყჳერ-მყოფელი ორღანოჲსა მის. ჲოლო უკუეთუმცა ყოფილიყო სული პირველ ჴორცთასა, უეჭველად აჴსოვდამცა პირველ ჴორცთა თანა-შეთხზვისა გარდასრული იგი ცხორებაჲ და არამცა ვითარცა საკრველისაგან იძლეოდა, არამედ ვითარცა უნდოსამცა შეურაცხ-ჰყოფდა ჴორცთა შორის ცხორებასა, ვითარცა მხოლოდ ქუეყანიერთასა ოდენ მზრუნველსა».
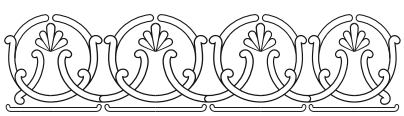
საუკუნოდმცა იჴსენების **ნრსენი!**
აქა დასრულდა ერთბამად განქიქებაჲ
ელლინებრისა სულთა პირველ-ყოფისაჲ
და თანად ორთა უფსკრულისა ვეშაპთა –
ჲრიგენის და **შანენტოჲს** საცთურისაჲ.